

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Величка Георгиева Минкова

Национална художествена академия,
област на висшето образование 8. Изкуства, 8.2 Изобразително изкуство,
върху художествено-творческата продукция
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
по професионално направление 8. Изкуства, 8.2. Изобразително изкуство (визуална
композиция, форма и цвят в дизайна), обявен в ДВ бр.15/14.02.2023 г.
с кандидат гл. ас. д-р Иванка Добрева - Драгостинова

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“, по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (визуална композиция, форма и цвят в дизайна) за нуждите на департамент „Дизайн“ в НБУ, е обявен при спазване на всички законови изисквания. Кандидатът гл. ас. д-р Иванка Добрева – Драгостинова представя необходимата документация, определена съобразно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Представените документи отговарят и на критериите заложи от допълнителните изисквания на Нов български университет, съгласно Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ и съгласно Таблица на показателите по откриване на процедура за обявяване на конкурс за „доцент“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (визуална композиция, форма и цвят в дизайна).

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

Кандидатът гл. ас. д-р Иванка Добрева - Драгостинова представя резюме на хабилитационния труд състоящо се от 61 стр., от които текстова част върху 47 стр., 12

стр. илюстративна част. Библиографията обхваща цитирани 22 заглавия и 4 сайта, допълнителна литература от 8 източника.

Във фокуса на изследването е авторска художествено-творческа продукция представена в две самостоятелни изложби „21 в Синьо“, (Музикален център „Борис Христов“, София състояла се 2021 г.) и „Пътуване в синьо“, (Галерия „Юка“ във Варна 2021 г.). Творческите цикли материализират в художествени композиции артистичните и научни търсения на кандидата, като са използвани общи за визуалните изкуства и дизайна изразни средства. В процеса на творческо изследване се раждат 33 моливни ескиза, 30 цветни и 41 графични композиции. Представените творби не са само резултат от артистична художествена дейност, основана на емоционалния порив на художника и необходимостта от себеизразяване, по-скоро те се определят като кулминация на изследователски процес върху проблемите на визуалната композиция. Полето на проучване е много специфично и динамично променящо се през годините, защото се касае за две области на изкуство, които имат колкото общи, толкова и различни черти. Всяко ново изследване допринася за развитие на изследователските практики и разширяване на арсенала от използвани подходи за постигане на научни резултати. В тази връзка Иванка Добрева се позовава на задълбочено емпирично изследване, което цели преосмислянето на законите на визуалната композиция. Целите налагат провеждане на редица експерименти с прилагане на различни изразни средства, които могат да бъдат определени, като характерни за други направления на визуалните изкуства, но и базови за обучението по дизайн.

В хода на изследователската си дейност гл. ас. Добрева анализира въздействието на формите върху възприятията, както и взаимодействията между различните категории форми в композиционното цяло. В своите теоретични заключения тя отбелязва, че композицията в дизайна и във визуалните изкуства е белязана от комплексност, основаваща се на взаимодействието между визуални стимули и напрежения. Според нея изследването, което се позовава на творческия експеримент е полезно не само за усъвършенстването на автора като творец, но и за неговата професионална ерудиция като преподавател.

Методическият апарат е грижливо прецизиран, за да бъдат постигнати формулираните цели, както и да се разшири областта на теоретичното и практическото им прилагане. В своето експериментално изследване гл. ас. Добрева избира подход основан на латерално мислене, който я води към художествени опити с комбинации от форми с нетипични характеристики. Теоретичните ѝ търсения се основават на проучване на принципите на формообразуването, теория на визуалната композиция и цветознанието. Не на последно място, тя се позовава на аналитичния подход, при който чрез направените анализи на постигнатото в експерименталното изследване се обогатяват теоретичните резултати свързани с визуалната композиция.

Иванка Добрева определя теоретичната рамка на реализирания творчески проект като очертана от изследването, чиято цел е преосмисляне на законите на композицията в един сложен паралел между визуалните изкуства и дизайна. Процесът и крайният резултат се базират на два аспекта – теория на композицията, формообразуването и цветознанието и на метода за латерално мислене. Добрева се позовава на дефинираното от Едуард де Боно определение за латерално мислене - вид логическа дейност, която се определя като творческо мислене, ангажирано с променящите се идеи, възприятия и концепции. Това е основата, от която тръгва Добрева в своите сравнения между произведенията на дизайна и на визуалните изкуства. Колкото и различни да са в своето функциониране двата художествени продукта, за постигане на тяхната уникалност се изисква прескачане на логиката и преминаване на ниво на латерално мислене.

Теоретичните бележки върху проблемите на композицията включват представянето на композиционните елементи (категории форми), тяхната организация, основни принципи (симетрия и асиметрия, метрум и ритъм, доминанта), средства за хармонизиране, цветови аспекти.

Творческият процес, представен в хабилитационния труд на кандидата, е белязан от задълбочено емпирично изследване, чиято цел е преосмисляне на законите и качествата на визуалната композиция. Това налага използването на стилизация обусловена от природните закономерности и структури, за да бъдат създадени условни формени характеристики. Подходът е традиционен за изкуството, но в представените творби се превръща в авторски почерк, за да съхрани връзката с природата и да я направи

видима. Ограничената цветност не се явява пречка натурата да бъде усетена, защото авторът умело използва категориите форми в интерпретиране на природни структури.

Придържането на цветовото изграждане в синя тоналност е творческо предизвикателство. Емоционалният подтик дошъл от преосмисляне на личната изолация по време на епидемиологичните мерки от 2021 г. е само началото на един художествен експеримент. В съвременния свят синият цвят придобива все по-голямо приложение и съответно предизвиква все по-широкоспектърни асоциативни реакции, които Иванка Добрева се стреми да провокира. Нейните композиции показват уменията ѝ да стимулира и управлява композиционното въздействие. Независимо от преобладаването на сини тонове в цветовото изграждане, творбите са хармонични и жизнени.

Графичните композиции, приложени в илюстративната част на труда, могат да бъдат определени като визуално изследване на взаимодействието на неориентираната форма с останалите категории елементи. Тя е символично обвързана със слънцето в своята беспосочност, източник на светлина, енергия и живот. Серията моливни графики са визуални интерпретации на планинския релеф, на богатството контрастни съпоставки на формени характеристики. Композициите нямат наименование, защото според Добрева това би стеснило границите на въздействие.

Приносният характер на реабилитационния труд на гл. ас. д-р Иванка Добрева се основава на задълбоченото проучване на отделни състояния на формите, тяхното взаимодействие и избора на творчески похвати, водещи до стимулиране на определено психологическо въздействие. Добрева развива теза за възможностите на художествено изразяване, което се основава на латералното мислене, еднакво значимо за визуалните артисти и дизайнери. Позицията ѝ, изложена в теоретичната част на труда, ще послужи за отправна точка на нови изследвания в областта на визуалната композиция и психология на творчеството.

Според мен, съществен принос за труда е позоваването на теоретичната работа на утвърдени теоретици и преподаватели по композиция във ВУЗ, като проф. Серафим Серафимов, проф. Румен Райчев, доц. д-р Димитър Добревски, доц. Любомир Гуринов, доц. д-р арх. Добринка Желева – Мартинс Виана и др. По този начин се създава приемственост между поколенията, като всяка нова разработка допринася за извеждане

на теоретичната обосновка на композицията в дизайна на по-високо професионално ниво.

- **Оценка публикации и други творчески изяви:**

Гл. ас. д-р Иванка Добрева е автор и на редица публикации в областта на проблемите на дизайна и спецификата на дизайна на детската среда. Нейните интереси са насочени и към устойчивия дизайн, екологични материали и тяхното приложение в съвременната среда.

Тя е автор на дизайнерски разработки, които представят качествата ѝ на проектиращ дизайнер като „Серия рециклируеми мебели за деца „Феникс“ (2017 г.), Осветително тяло „Оригами“ (2016 г.), Проект за екосъобразна опаковка за подправки „Букет за боб“ (2015 г.), Дизайн на серия мебели за седене от картон „Оригами класик“ (2015 г.) и др. Нейният професионален потенциал е видим в съавторство с гл. ас. д-р Незабравка Недялкова в дизайна „Манипулативен модулен конструктор за деца“ (щанд на департамент „Дизайн“, изложение „Техномебел и светът на мебелите, 2019 г.), Серия осветителни тела и мебели за активно седене „Сфери“, представени на форума „Български дизайн 2017“, СБХ.

- **Цитиране от други автори**

Гл. ас. Иванка Добрева има необходимия брой цитирания в професионални издания, което е видно от справката на НАЦИД.

III. Учебна и преподавателска дейност

Гл. ас. д-р Иванка Добрева е преподавател в БП „Интериорен дизайн“, МП „пространствен дизайн“ и МП „Продуктов дизайн за интериора“ от 2011 г.

През годините тя е организатор на изложби, семинари, работилници и ръководител на редица уъркшопове, чиято цел е експериментиране с материали и идеи за постигане на нетрадиционни и новаторски решения по отношение на формообразуването на обекти от средата. Добрева разработва авторски материали, качени в „Moodle

НБУ“ като: ARTM003 Устойчив продуктов дизайн; ARTM209 Дизайн на средства за игра и мебели за деца; INTB025 Методика на дизайн – I част; INTB027 Методика на дизайн – II част; INTB509 Дизайн за жилищна среда за деца; INTB510 Дизайн за обществена среда за деца; ARTB679 Семинар „Арт шоп“; ARTM674 Устойчив дизайн; ARTM003 Устойчив продуктов дизайн; ARTM209 Дизайн на средства за игра и мебели за деца.

Добрева е активен участник като обучаем в програмата за обучение на преподавателския и административния състав на НБУ.

- **Оценки от анкетите на студентите**

Средна оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите от курс и преподавател е 4.76, което показва високото ниво на преподавателски качества на кандидата по обявения конкурс.

IV. Административна и обществена дейност

Иванка Добрева е член на Факултетния съвет на ФБО от есенния семестър на 2017/2018 академична година. Тя е съчредител и член на Сдружение „Арт кръг Импулси“, член е на Група цвят „България“, съчредител и член на Камара на българските дизайнери, член на НТС по Текстил, облекло и кожи.

V. Лични впечатления от кандидата

Имам удоволствието да познавам Иванка Добрева от 2007 г., когато тя беше редовен докторант в катедра „Дизайн за детската среда“ в Национална художествена академия. Нашите разговори на професионални теми в областта на дизайна винаги са били ценни за мен, защото тя е колега с висока компетенция и лична гледна точка. Свидетел съм на нейните творчески и теоретични изяви в редица форуми посветени на дизайна, в които тя е демонстрирала своите задълбочени проучвания, експериментаторски практики и не на последно място професионална отговорност на дизайнер в областта на дизайна за детската среда.

VI. Мнения и препоръки по дейността и постиженията на кандидата

В заключение искам да заявя своята положителна оценка след направения от мен анализ на представения за рецензиране хабилитационен труд. Той притежава безспорни качества и ще бъде съществен за следващи теоретични и практически изследвания. Препоръката, която бих дала на гл. ас. Иванка Добрева е да намери начин, който не противоречи на идеите ѝ, творбите в хабилитационния труд да бъдат обозначени или номерирани. В бъдеще липсата на название ще затрудни позоваващите се на тях автори на теоретични трактовки. Тази моя препоръка по никакъв начин не омаловажава качествата на представения труд, напротив тя следва да се счита като допълваща пълнотата на изследването и в помощ на следващите изследователи на композицията в дизайна.

Заклучение

Предвид гореизложената рецензия и с пълната убеденост в неоспоримите качествата на представения труд, предлагам на почитаемото жури да гласува положително за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство на гл. ас. д-р Иванка Добрева - Драгостинова.

проф. д-р Величка Минкова

11.06.2023 г.